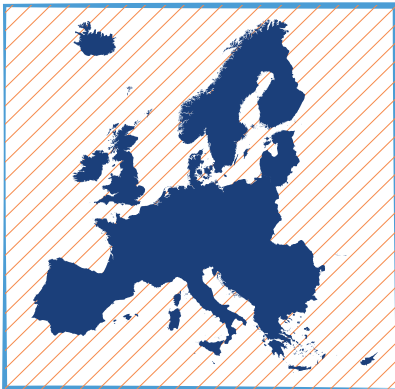

EUROPOS STRUKTŪRINIAI IR INVESTICIJŲ FONDAI: pokyčiai – kiekvieną dieną ĮGYVENDINIMO SITUACIJA 2019 M.

EUROPOS TERITORINIS BENDRADARBIAVIMAS INTERREG PROGRAMOS IR MAKROREGIONINĖS STRATEGIJOS

1. EUROPOS TERITORINIS BENDRADARBIAVIMAS. INTERREG PROGRAMŲ PAŽANGA FINANSAVIMO IR ATITINKAMŲ PROJEKTŲ ATŽVILGIU

Europos teritorinis bendradarbiavimas (INTERREG) yra pagrindinis ES sanglaudos politikos ramstis. Juo siekiama suburti šalis bei skirtingų šalių regionus ir kartu spręsti bendrus iššūkius. Bendrieji veiksmai, geriau žinomi kaip INTERREG, įgyvendinami skirtingais lygmenimis:

- ▶ **53 tarpvalstybinėmis programomis** siekiama pagerinti piliečių gyvenimo kokybę ES pasienio regionuose;
- ▶ **15 tarptautinio bendradarbiavimo programų** yra strategiškai įgyvendinamos nacionalinėse teritorijose, kurios pasižymi panašiomis savybėmis ir susiduria su panašiomis problemomis, kurias galima išspręsti tik kartu;
- ▶ **keturios tarpregioninio bendradarbiavimo programos** apima tokius horizontaluosius klausimus, kaip gebėjimų stiprinimas, duomenų rinkimas ar miestų teritorijų bendradarbiavimas

visame Europos žemyne;

▶ **ES nepriklausančios šalys** taip pat gali pasinaudoti:

- **10 bendradarbiavimo programų su narystės siekiančiomis šalimis, būtent INTERREG pasirengimo narystei pagalbos priemonės (PNPP) tarpvalstybinėmis programomis** (dauguma jų įgyvendinamos pasienio regionuose su Balkanų šalimis ir valstybėmis narėmis),
- **15 bendradarbiavimo programų su Kaimynystės rytų ir pietų šalimis, būtent INTERREG Europos kaimynystės priemonės (EKP) tarpvalstybinėmis programomis.**

Apskritai, INTERREG programos padarė didelę pažangą 2019 m. Programų biudžetai didžiąja dalimi jau yra paskirstyti atrinktiems projektams – jiems atitenka 88 % visų 2014–2020 m. INTERREG skirtų Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) lėšų.

Daugelis šių programų padeda įgyvendinti Europos Komisijos prioritetus. Didelė dalis investicijų tenka aplinkai (biologinės įvairovės apsaugai, potvynių ir gaisrų prevencijos priemonėms) ir moksliniams tyrimams bei inovacijoms (dalyvauja daugiau nei **4 500 įmonių** ir beveik **2 300 mokslinių tyrimų institucijų**).

2. BENDRADARBIAVIMAS YRA EUROPOS DVASIOS PAGRINDAS: MES NE TIK FINANSUOJAME, BET IR REMIAME SOLIDARUMĄ BEI DIALOGĄ BENDRIEMS IŠŠŪKIAMS SPRĘSTI

- Keturios makroregioninės strategijos – Europos strategijos, skirtos Baltijos jūros regionui (EUSBSR), Dunojaus regionui (EUSDR), Adrijos ir Jonijos jūrų regionui (EUSAIR) ir Alpių regionui (EUSALP) – yra politinio bendradarbiavimo platformos, padėjusios pasiekti svarbią pažangą.
- Jos suteikia galimybę daugiasektoriniam, daugiašaliam ir daugiapakopiam valdymui, padėdamos keisti požiūrį (pvz., EUSALP konferencija „Žalioji infrastruktūra“, aukščiausio lygio susitikimas miškų klausimais „Apsauga. Miškas. Klimatas“, Alpių judumo konferencija).
- Jomis skatinamas Europos žemyno vystymasis vykdant bendradarbiavimo veiksmus, susijusius su trim bendrais teminiais prioritetais, kaip antai aplinka ir klimato kaita, moksliniai tyrimai ir inovacijos, ekonominė plėtra ir junglumas.
- Jos gali sutelkti kelis finansavimo šaltinius, kaip antai INTERREG programas, visas Sanglaudos politikos lėšas, Europos investicijų banko lėšas, taip pat privačias investicijas.

3. MES NE TIK FINANSUOJAME, BET IR REMIAME POLITIKĄ, KURIA SIEKIAMA PAŠALINTI TEISINES IR ADMINISTRACINES KLIŪTIS PASIENIO REGIONUOSE

Dėl nepakankamo suderinimo Europos lygmeniu sunku pasiekti, kad sienos būtų visiškai atviros. Tai gali sukelti realių sunkumų pasienio regione gyvenantiems piliečiams, kurie sudaro trečdalį ES gyventojų. Panaikinus vos 20 % teisinių, administracinių ir institucinių kliūčių, pasienio regionų regioninis BVP galėtų išaugti 2 %.

Europos Komisija (Regioninės ir miestų politikos GD) sukūrė platformą „ES pasienio regionų skatinimas“, kuri yra viena iš dešimt priemonių, pasiūlytų Komisijos komunikate „Ekonomikos augimo ir sanglaudos skatinimas ES pasienio regionuose“. Ja siekiama pabrėžti būdus, kaip sumažinti sudėtingas, ilgas ir brangias tarpvalstybines operacijas, ir skatinti telkti paslaugas ES pasienio regionuose. Ši platforma yra skirta pasienio suinteresuotiesiems subjektams, įskaitant vadovaujančiąsias institucijas ir INTERREG programų jungtinius sekretoriatų, tačiau vien jais neapsiriboja. Tai vieta, kur galima aptarti pasienio klausimus ir keistis gerąja patirtimi bei rasta sprendimais, kaip pašalinti pasienio regionuose esančias kliūtis. Platformoje diskusijos ir straipsniai gali būti skelbiami įvairiomis komunikate akcentuotomis temomis.

Regioninės ir miestų politikos GD surengė labai sėkmingus seminarus klausimais, kurie daro įtaką kasdieniam piliečių gyvenimui. Tarp jų buvo daug dalyvių sulaukusios konferencijos sveikatos klausimais, kuriose dalyvavo atitinkami suinteresuotieji subjektai ir sprendimų priėmėjai (2018 m. gruodžio mėn.), ir neseniai (2019 m. lapkričio mėn.) vykusio konferencija apie trūkstamas sąsajas tarpvalstybinio transporto sektoriuje.

Regioninės ir miestų politikos GD taip pat siekia sudaryti geresnes sąlygas teikti konkrečią paramą kliūtims pašalinti įgyvendinant projektą „b-sprendimai“. Šio projekto, kurį su Regioninės ir miestų politikos GD priežiūra valdo Europos pasienio regionų asociacija (EPRA), tikslas – pašalinti teises ir administracines kliūtis bei sunkumus prie ES vidaus sienų. Sunkumų kyla, pavyzdžiui, norint išplėsti dualinės švietimo sistemos apimtį kai kuriuose pasienio regionuose, kuriant bendrą vientisą greitosios medicinos pagalbos paslaugų teikėjų ir ugniagesių gelbėtojų sistemą, pripažįstant labai paklausių profesijų specialistų kvalifikaciją ir sprendžiant administracines problemas, kurios trukdo kvalifikuotiems darbuotojams judėti. Tai tik keletas klausimų, kurie patraukia mūsų dėmesį. Iki šiol paramą gavo 43 įvairių kategorijų bandomieji projektai. 2020 m. pirmąjį ketvirtį numatyta konferencija, kurioje bus dalijamasi projekto „b-sprendimai“ įgyvendinimo patirtimi. Atsižvelgiant į naujus Komisijos politinius prioritetus, INTERREG ir makroregioninėse strategijose atkreipiamas dėmesys į jaunimo ir pilietinės visuomenės dalyvavimą:

- Į keturias makroregionines strategijas įtrauktas jaunųjų piliečių dalyvavimas politinėse diskusijose. Baltijos jūros regiono jaunimas dalyvauja Baltijos jūros jaunimo stovykloje, kurioje nustatyti savo regiono identiteta, o jaunuoliai iš Alpių regiono – konkurse „Pasiūlyk savo projektą“, kuriame Komisija apdovanoja geriausius projektus. Adrijos ir Jonijos jūrų regione 600 žmonių, įskaitant jaunimą, dalyvavo projekte „NUPIEŠK PAKRANTE“, kurio metu buvo planuojama pakrančių kelių ateitis. Šiais metais 6-osios dalyvavimo dienos Dunojaus regione jaunimui suteikė galimybę dalyvauti diskusijoje apie švietimą ir užimtumą jų vietovėje;

- projektu „INTERREG savanoriškas jaunimas“ (IVY), kurį Regioninės ir miestų politikos GD padedama nuo 2017 m. kovo mėn. valdo Europos pasienio regionų asociacija, siekiama jaunuolius kaip finansiškai remiamus savanorius įtraukti į INTERREG veiklą programų (t. y. vadovaujančiųjų institucijų) ir projektų (t. y. projektų naudotojų) lygmenimis. Nuo IVY įgyvendinimo pradžios dislokuota beveik 400 savanorių. 2019 m. darbą įvairiuose INTERREG regionuose pradėjo apie 180;

- nuo 2019 m. IVY savanoriai taip pat organizuoja „Piliečių įsitraukimo veiklą“ (CEA), kurios metu savanoriai kviečia pilietinę visuomenę ir piliečius diskutuoti apie tai, ką ES ir ypač INTERREG jau daro ir turėtų daryti jų regione. Piliečių įsitraukimas visoje Europoje didinamas šiuos renginius organizuojančiam jaunimui suteikiant galimybę sukurti realų požiūrį „iš apačios į viršų“.

PROJEKTŲ PAVYZDŽIAI

(1) Ambiente -> Interreg MED:

Projektu „Beveik nulinio CO2 kiekio mobilumas Viduržemio jūros turistinėse vietose – **MOBILITAS**“ siekiama sumažinti neigiamą turizmo srautų poveikį aplinkai ir eismui pajūrio kurortuose. KAIP KETINAME SUMAŽINTI EISMO POVEIKĮ APLINKAI? Parengdami mobilumo scenarijus ir dokumentus apie tvaraus turizmo mobilumą, naudodamiesi IT priemonėmis, pristatydami elektrinius bei dalytis skirtus mobilumo sprendimus ir išleisdami tvaraus turizmo mobilumo vadovą.

► Bendras projekto biudžetas yra 2,5 mln. EUR, ERPF bendras finansavimas – 2,1 mln. EUR; 10 partnerių
<https://mobilitas.interreg-med.eu/>

2) Aplinka: INTERREG VA – Slovėnijos ir Kroatijos tarpvalstybinis suderintas potvynių rizikos mažinimas – FRISCO (Suderintas tarpvalstybinis potvynių rizikos mažinimas)

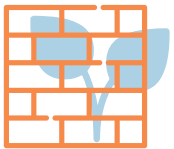
Tai yra reikšmingas potvynių rizikos mažinimo projektas, įgyvendinamas Slovėnijos ir Kroatijos pasienyje, kurį kerta daugybė upių (tarp jų Mura ir Drava), sukeliančių didelius potvynius. Dėl klimato kaitos, tikimasi, kad ekstremalių gamtos reiškinių bus dar daugiau, todėl pasienio regione reikia sustiprinti gynybinę apsaugą nuo potvynių.

Projektas (kurį sudaro keturi komponentai) apima daugybę priemonių, įskaitant užtvankų modernizavimą ir upių baseinų valdymą, taip pat prisitaikymo prie klimato kaitos priemones (pvz., aukštų vandens pylimų statybą siekiant apsaugoti pasroviui esančias gyvenvietes nuo potvynio rizikos).

Projektas prisideda prie INTERREG V-A Slovėnijos ir Kroatijos programos pagal konkretų tikslą „Potvynių rizikos mažinimas tarpvalstybiniuose Dravos ir Kolpos / Kupos upių baseinuose taikant struktūrinę potvynių rizikos valdymo priemonę“. Tarpvalstybinis bendradarbiavimas yra gyvybiškai svarbus, nes bet kokias potvynių rizikos mažinimo tarpvalstybinėse upėse priemones turi koordinuoti partneriai, kad būtų išvengta vienpusio požiūrio, kuris galėtų kelti pavojų kitai šaliai.

► **Bendra šio projekto investicijų suma yra 11,5 mln. EUR, iš kurių 9,7 mln. EUR skirta iš ERPF lėšų.**

<http://www.si-hr.eu/en2/projects/approved-projects-2>

3) Inovacijos: INTERREG VA – Prancūzija, Jungtinės Karalystės kanalas, Manšo programa – „CobBauge“

2019 m. „EuroStars“ apdovanojimą pelniusio projekto „CobBauge“ metu sukurta nauja novatoriška sienų konstrukcinė medžiaga, paremta senoviniu statybos iš žemės ir plaušų metodu. Šis metodas buvo atnaujintas ir pritaikytas šiuolaikiniams statybos metodams, kultūros gijas sumaišant su trapiu šiuolaikišku pastato dizainu. Naujoji medžiaga naudojama kompozicinėje sienoje, kuri atitinka galiojančius šilumos reikalavimus ir sukuria energiją taupančius našius namus, kuriuose žmonės gali gyventi patogiau, sveikiau ir pigiau.

► **ERPF įnašas sudarė 2,8 mln. EUR.**

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/regio-stars-awards/2019/finalist?r=cobbauge

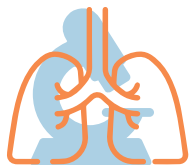
4) Inovacijos -> INTERREG Baltijos jūros regiono projektas „BaltSe@nior“

Projekto metu kuriami išmaniųjų baldų prototipai ir atnaujinamos namų dizaino įmonių dizaino tendencijos. Šis projektas didina įmonių galimybes dirbti tarptautinėje aplinkoje ir stiprina jų gebėjimą kurti išmanių produktus, pritaikytus vyresnio amžiaus žmonių poreikiams. Taip įmonės tampa novatoriškesnės ir konkurencingesnės. Tai yra unikali galimybė padidinti senjorų patogumo bei saugos lygį ir kartu gebėjimą kurti inovacijas.

► **Bendras projekto biudžetas yra 2,39 mln. EUR, ERPF bendras finansavimas – 1,72 mln. EUR; 10 partnerių**

<https://projects.interreg-baltic.eu/projects/baltsenior-30.html>

5) Inovacijos -> INTERREG Šiaurės Airija, Airija, Škotija – BREATH

BREATH (Pasienio ir regionų kvėpavimo takų mokymo centras) yra unikali pasaulinės klasės tarpvalstybinė tyrėjų grupė, padedanti spręsti lėtinės obstrukcinės plaučių ligos (LOPL) priežastis, gydymą ir prevenciją. LOPL yra nepagydoma ir lėtai progresuojanti liga, sukianti kvėpavimo sutrikimą ir negrįžtamą plaučių pažeidimą. LOPL palyginti dažnai sergama Airijoje, Šiaurės Airijoje ir Škotijos dalyse. Dažnai ši liga yra neatpažįstama ir nediagnozuojama, todėl kartais vadinama „nematoma liga“, kuri netrukus taps trečia pagrindine mirties priežastimi visame pasaulyje. Svarbiausia BREATH misija yra apmokyti maždaug 20 geriausių jaunųjų mokslininkų grupelę, kuri padėtų kovoti su LOPL bei didinti informuotumą apie ją regione ir kuri bendradarbiautų su regiono farmacijos įmonėmis (kai kurios yra universiteto atžalinės įmonės).

► **Bendras projekto biudžetas yra 8,5 mln. EUR, ERPF bendras finansavimas – 8,5 mln. EUR.**

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/projects/united-kingdom/enhancing-r-d-to-reduce-lung-disease-in-ireland-scotland-cross-border-region

6) Inovacijos – INTERREG VA Prancūzija, Vokietija, Belgija, Liuksemburgas (Didysis regionas)

Vokietijos, Belgijos, Prancūzijos ir Liuksemburgo vyriausybės pasamdė „IZES gGmbH“ sukurti įvadinę technologinę programą, skirtą stacionarių kuro elementų įsisavinimui. Labai efektyvių kuro elementų šildymo sistemų naudojimas bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai svariai prisideda siekiant šių vyriausybių energijos ir klimato apsaugos tikslų ir daro teigiamą poveikį jų ekonomikai.

Kiekvienas iš keturių energetikos korių Didžiajame regione yra virtuali elektrinė, subalansuojanti elektros energijos gamybą ir vartojimą, naudodamasi saugojimo pajėgumais arba keisdamasi pertekline energija pažangiaisiais tinklais skirstomojo tinklo lygmeniu (taip pat ir tarpvalstybiniu) su kitais tarpusavyje susietais koriais. Bendrą balansavimo veiklą valdo skaitmeninis internetinis valdiklis kiekviename elektros rinkos energetikos koryje. Šio projekto tikslas – integruoti didelę atsinaujinančiosios energijos dalį į elektros energijos sistemas. 2019 m. projektas taip pat laimėjo „RegioStars“ apdovanojimą.

► ERPF įnašas sudarė 0,9 mln. EUR.

https://ec.europa.eu/regional_policy/en/regio-stars-awards/2019/finalist?r=energy-cells-gr